

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Velká novela zákona o veřejném zdravotním pojištění a nárok na mimořádnou úhradu aneb je § 16 opravdu „nový“?

Jako jeden z posledních zákonů tohoto volebního období byla schválena novela zákona č. [48/1997](#) Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů („novela“). Rozsáhlá novela budí na trhu velkou pozornost, mimo jiné i její změny týkající se § 16, na základě kterého hradí pojišťovny svým pojištěncům zdravotní služby z veřejného zdravotního pojištění jinak nehrazené. Setkáváme se zejména s dotazy, zda se nezměnily podmínky pro žádosti o úhradu podle „šestnáctky“, a zda bude i nadále možné obracet se na pojišťovny v případech, ve kterých nemají pacienti nárok na úhradu za běžných podmínek.

Rádi bychom proto vyjasnili, že obavy nejsou namístě, neboť nový § 16 ve skutečnosti příliš novým není, a to jak z hlediska vymezení nároku pacienta na mimořádnou úhradu, tak z hlediska procedurálních pravidel.

Podmínky pro vznik nároku pacienta na mimořádnou úhradu se nemění

Novela upravuje jen procedurální postup pro uplatnění nároku pacienta na mimořádnou úhradu dle § 16. Podmínky, za nichž má pacient nárok na tuto mimořádnou úhradu, ale zůstávají zcela beze změny. I nadále tedy platí, že pojišťovny tuto mimořádnou úhradu poskytnou „ve výjimečných případech“, jestliže je poskytnutí daných zdravotních služeb jedinou možností z hlediska zdravotního stavu pojištěnce.

Nová procedurální pravidla vycházejí z dosavadní judikatury

Novela překlopila do podoby zákona již léta se vyvíjející procedurální praxi pojišťoven a především soudní judikaturu. Správní soudy totiž opakovaně dovodily, že stanoviska pojišťoven vydávaná dle § 16 o tom, zda konkrétním žádostem o úhradu vyhoví či ne, jsou rozhodnutím, proti kterému je možno podat žalobu ve správním soudnictví. Zákonodárce se tedy rozhodl, že tuto procedurální praxi kodifikuje, a postup pro přiznání úhrady jinak nehrazených zdravotních služeb upravil přímo v zákoně. Nově kodifikovaná procedurální pravidla „šestnáctky“ lze tedy shrnout následovně:

- Oficiálně zaniká role revizního lékaře v rámci posuzování nároku na úhradu dle § 16. Dá se však předpokládat (a důvodová zpráva k novele to potvrzuje), že pojišťovna bude odborné posouzení využívat jako podklad pro rozhodování i v nadále.
- Žádost o úhradu podle § 16 bude moci podat poskytovatel zdravotních služeb nebo přímo pacient. Vyhoví-li pojišťovna žádosti, vydá souhlas s poskytnutím zdravotních služeb. V případě, že pojišťovna s úhradou souhlasit nebude, nebo se do 15 dnů ode dne podání žádosti nevyjádří, spouští se správní řízení, jehož účastníkem je pojištěnec, který o úhradu žádá.
- Ve správním řízení pak pojišťovna vydává rozhodnutí, proti kterému je pojištěnec oprávněn podat odvolání. O odvolání bude rozhodovat rozhodčí orgán zdravotní pojišťovny. Nebude-li pojištěnec souhlasit s rozhodnutím odvolacího orgánu, uplatní svá práva žalobou podanou ve správním soudnictví.

- Novela dále výslovně umožňuje, aby v případech, kdy se jedná o neodkladnou péči, poskytl poskytovatel danou službu pacientovi i bez předchozího souhlasu pojišťovny. Oproti současné právní úpravě tak dochází zejména k terminologické změně, neboť současné znění § 16 nepoužívá pojem „neodkladná péče“, ale výjimku z povinnosti získat předchozí souhlas pojišťovny váže na případy, kdy hrozí „nebezpečí z prodlení“. Tato terminologická změna není v důvodové zprávě k novele nijak vysvětlena. Na první pohled nicméně dochází ke zúžení okruhu případů, kdy je možné žádat o úhradu přes § 16 dodatečně až po poskytnutí jinak nehrazených služeb. Účelem neodkladné péče je totiž zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo zdraví pacienta.^[1] Naproti tomu v případě nebezpečí z prodlení se nemusí jednat o náhlý stav, ale postačuje, aby odkládání poskytnutí zdravotní péče mohlo vést ke zhoršení zdravotního stavu, či takovému vývoji onemocnění pojištěnce, že by již nebylo možné požadovanou léčbu nasadit.^[2] Je nicméně otázkou, zda a jak bude tato změna reflektována v praxi. Důvodová zpráva k novele totiž k danému ustanovení uvádí, že na straně poskytovatele zdravotních služeb by nemělo docházet k vybočení z mantinelů a poskytovatel by neměl postupovat excesivně. Zároveň ale dodává, že samotné vybočení z mantinelů pojmu „neodkladné péče“ by nemělo vést k následnému odmítnutí úhrady.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že oproti současnému stavu dochází k pozitivnímu posunu v tom smyslu, že pacienti se nebudou muset opírat o procedurální pravidla dovozená soudní judikaturou, ale pravidla pro podávání a posuzování žádostí podle § 16 naleznou nově přehledně přímo v zákoně. Novela tedy z procesního hlediska zvyšuje právní jistotu dotčených aktérů, ale z věcného hlediska se o žádný zásadní průlom nejedná.

František Neuwirth,
senior advokát,

Denisa Fuchsová,
koncipientka

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110
e-mail: office@havelpartners.cz

---

[1] Ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. [372/2011](#) Sb., zákona o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů definuje neodkladnou péči následovně: „péče, jejímž účelem je zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti nebo vážnému ohrožení zdraví, nebo způsobují náhlou nebo intenzivní bolest nebo náhlé změny chování pacienta, který ohrožuje sebe nebo své okolí.“

[2] BLATNÝ, J., KOŠČÍK, M., KRÁL, J., KŘEPELKA, F., STRÁNSKÝ, J. Zákon o veřejném zdravotním pojištění: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2021-10-4]. ASPI_ID KO48_1997CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)